

כתובות כה

משה שווערד

1. רש"ש על כתובות דף כד/ב

גמרא במה הייתם אוכלין בגולה בקדשי הגבול כו'. ולקמן בל"ק אסיק דאפ"ל תרומה דאורייתא התיר להם. וק"ק לתרומה דאית בה מיתה לזר האוכלה התיר להם. וקדשים דאין בהם אלא איסור לאו (עי' תוס' יבמות סוף ד' עג) אסר להן. וי"ל דמעלה עבוד בקדשים:

2. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן רל

וראיה לזה מהא דלישנא קמא סובר דמצד חזקתם בתרומת חו"ל דרבנן אכלי השתא גם בתרומה דאורייתא, אף שלתרומה דרבנן א"צ שיהיה ודאי כהן כ"כ כבתרומה דאורייתא, דהא בקטן מסל"ת נאמן לתרומה דרבנן ולא לדאורייתא כדאיתא בב"ק דף קי"ד, ובמעידין בגודלן מה שראו בקוטנן שהוא נמי רק לתרומה דרבנן כדאיתא בכתובות דף כ"ה, וא"כ אין בזה שאכלו תרומה דחו"ל חזקה אלא להמדה של ודאי שצריך לתרומה דרבנן ולא להודאי שצריך לתרומה דאורייתא. ואף שפ"ל התוס' כתובות דף כ"ה בסד"ה נאמן לפ"י השני שלא מצד אכילתן בגולה קדשי (הגבול/ הגדול אוכלין בדאורייתא אלא משום שהיו נושאין כפים בגולה, לא משום דאין זה חזקה לתרומה דאורייתא פירשו כן, אלא משום דאין מעלין מתרומה דרבנן לדאורייתא משום דאפשר שיקרו בתרומה דרבנן ולא חשו להקפיד עלייהו בזה, אבל בזה שנחשב חזקה גם לתרומה דאורייתא כגון לפירוש ראשון דסברי דמעלין מדרבנן לדאורייתא משום שגם לתרומה דרבנן חמור לו שלא לשקר, והנידון הוא משום דריע חזקיהו, שממה שהחזיקו עכ"פ לא נפסלו, ניהא להו לתוס' במה שמעתה יאכלו גם תרומה דאורייתא וגם פירוש השני מודה בזה, **אלמא דכיון דאכלו התרומה דרבנן בחזקת כהנים ודאין שאם היה אז תרומה דאורייתא נמי לא היו נמנעים מלאכול נחשב זה חזקה גם לתרומה דאורייתא. וטעם האב"א שסובר דלא אכלי בתרומה דאורייתא הוא משום דסובר דתרומה דאורייתא הוא כענין אחר, שיש בה קדושה ונקראת קדש, ותרומה דרבנן הוא איסור בעלמא ולא נקרא קדש ...**

3. רש"י על כתובות דף כה/א

ואיבעית אימא השתא נמי בתרומה דרבנן אכול - תרומת פירות האילן וירק: דאורייתא - דגן תירוש ויצהר - לא אכול ומש"ה לא קשיא למ"ד מעלין מתרומה ליוחסין דכי מסקינן ליוחסין מתרומה דאורייתא כו':

• רמב"ם יד החזקה הלכות תרומות פרק ב

(א) **כל אוכל אדם הנשמר שגידוליו מן הארץ חייב בתרומה** ומצוה עשה להפריש ממנו ראשית לכהן שנאמר ראשית דגנך תירושך ויצהרך תתן לו מה דגן תירוש ויצהר מאכל בני אדם וגידוליו מן הארץ ויש לו בעלים שנאמר דגנך אף כל כיצא בהן כיוצא בתרומות וכן במעשרות:

• שיטה מקובצת מסכת נדרים דף נה עמוד א

לאיתווי פירות האילן והירק. פירות האילן דלאו משבעת המינים וירק דמדאורייתא לאו בני עשורי נינהו והיינו דכתיב וכפרוץ הדבר וכל תבואת השדה ולעולם דגן כל דמידגן משמע ופול המצרי יבש לאו בכלל ירק. הרי"ף ז"ל.

• רמב"ן על דברים פרק יד פסוק כב

ופירוש דגן בלשון הקדש, חמשת המינין הידועין בתבואה, ופירוש תירוש, היין החדש אשר ישקו היקבים, ויצהר, השמן אשר בהן ואין מין אחר בכל הזרעין ובכל פירות האילן חייבין מן התורה כלל לא בתרומות ולא במעשרות, ויש ברייתות שנויות בתורת כהנים (בחקותי פרק יב ט) ובספרי (ראה קה) לאסמכתות והן מוטעות אבל הדבר המתבאר בגמרא מן התלמוד הבבלי (ברכות לו) והירושלמי (חלה פ"ד ה"ד) ופשוטו של מקרא כך הוא, שאפילו זיתים וענבים מעשר שלהם אינו מן התורה עד שיעשו תירוש ויצהר ותהיה בזה נזהר, שכבר טעו בו מגדולי המחברים (עי' רמב"ם הלכות תרומות פ"ב ה"א):

4. שו"ע או"ח סימן קכח

(א) אין נשיאת כפים בפחות מ' והכהנים מהמנין. (ואין לזר לישא כפיו, אפי' עם כהנים אחרים) (בפ' ב' שרי וצ"ע):

5. משנה ברורה על או"ח סימן קכח

(ג) ואין לזר - דכתיב כה תברכו וגו' אתם ולא זרים ולא הבא מכלל עשה ועיין בב"ח שכתב דדוקא עם נשיאת כפים ואפילו אם לא בירך מתחלה אקב"ו וכו' אבל אם יברך ברכת כהנים בלא נשיאת כפים אינו עובר בעשה ומפמ"ג משמע דאיסור יש בכל גווני. כתב בספר מגן גבורים דהא דאמרה תורה אתם ולא זרים אינו רק במתכוין לכוונת המצוה אבל אי לא מכוין כלל לכוונת המצוה רק שלא לעבור על דברי חבריו שחשבו שהוא כהן ואמרו לו עלה לדוכן פשיטא דאין כאן איסור עשה כלל עי"ש ונ"ל דכ"ז דוקא למאי דקי"ל לעיל בסימן ס' ס"ד דמצות צריכות כונה דאל"ה אינו מותר רק דוקא אם מכוין בפירוש שלא לשם מצוה או שאינו מכוין כלל לברכה ועיין בבה"ל...

(ו) ואפשר עם וכו' - ר"ל בזה קאמר הר"י דאינו עובר בעשה רק משום איסור ברכה לבטלה ולדינא הסכימו האחרונים דאין לחלק בזה ובכל גווני עובר בעשה:

6. רש"י על כתובות דף כה/א

נשיאות כפים בבבל - הרואהו נושא כפיו בבבל מעיד עליו בכל מקום שהוא כהן ומקבלין הימנו לפי שיש שם ישיבה וב"ד קבוע בודקין אחר נושאי כפים אבל אכילת חלה ותרומה אינה חזקה דחוצה לארץ לא דאורייתא תרומה דיליה ולא קפדי כולי האי:

7. פני יהושע על כתובות דף כה/א

בגמרא נשיאות כפים בבבל ראייה. ופרש"י לפי ששם ישיבה וב"ד קבועים ובודקים ואע"ג דלעיל בלשון האיבעיא מפרש טעמא דמעלין מנשיאת כפים ליוחסין משום דבפרהסיא לא הוי מחציף נפשיה י"ל דהיינו דוקא היכא שב"ד קבועין דאף דאי איתרמי שלא בדקו לא הוי מחציף נפשיה משא"כ היכא שאין ב"ד קבועין לא שייך טעמא דלא הוי מחציף נפשיה וק"ל:

8. רש"י על כתובות דף כה/א

ראכילת חלה בסוריא - היא ארם צובה שכיבשה דוד וחבריה לא"י וקסבר האי תנא כיבוש יחיד שמיה כיבוש וחלתה ותרומתה דאורייתא וקס"ד תנא חלה וה"ה לתרומה:

9. תוספות על גיטין דף ח/א

כיבוש יחיד. [1] פי' בקונט' שלא היו לשם כל ישראל ביחד כמו בכיבוש יהושע וכבשוה לצורך כולם אבל דוד לא כבש אלא לצורכו [2] אבל בספרי מפרש טעם אחר בסוף פרשת והיה עקב דמשמע לפי שלא היתה עדיין כל א"י כבושה כדאמר התם סמוך לפלטורא שלך לא הורשת פירוש יבוסיה שהיה סמוך לירושלים ואתה הולך וכובש ארם נהרים וארם צובה אבל אחר שכל א"י כבושהו דריש התם מדכתיב (דברים יא) כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם וגו' שכל מה שהיו כובשים מחו"ל היה קדוש ואפילו יחיד:

10. שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן תלה

(ו) ובהכי ניחא ליישב הא דאמר בכתובות (כ"ה ע"א) אפי' למ"ד תרומה בזמה"ז דרבנן חלה דאורייתא שהרי שבע שכיבשו ושבע שחלקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו בתרומה. ולכאורה אינו מובן אם הטעם דתרומה בזה"ז דרבנן משום דבטלה קדושת הארץ אף מחלה יפטור. ומה ענין זה לשבע שכיבשו. אך לפמ"ש ניחא כיון דטעם תרומה דרבנן משום דיש ללוי נחלה לעתיד והוי כהפקר. ובחלה אף הפקר חייב כדתנן פ"ג דחלה ודו"ק:

לכאורה נראה, דהך פלוגתא אי תרומה בזה"ז מן התורה או מדרבנן, היינו ההיא פלוגתא דאיתא ביבמות פא,א, אם קדושת עזרא בטלה אחר החורבן כשם שקדושת יהושע בטלה בחורבן ראשון, או דקדושת עזרא לא בטלה, דלמ"ד קדושה שניה דעזרא לא בטלה, תרומה בזה"ז דאורייתא, אבל למ"ד קדושה שניה בטלה, תרומה בזה"ז דרבנן, ולפי"ז צ"ע טובא טעמם של רבנן דאפי' למ"ד תרומה בזה"ז דרבנן חלה דאורייתא, שהרי כיון שבטלה קדושת הארץ לענין תרומה ממילא בטלה נמי לענין חלה, דהא שניהם חובות קרקע נינהו ואינם נוהגים אלא בארץ, כדתנן בקידושין לו,א, וכיון שבטלה קדושת הארץ ודינה כחוץ לארץ, מהיכי תיתי דתהיה חלה נוהגת מן התורה, ולא דמי לז שכבשו וז שחילקו דנתחייבו בחלה מן התורה, דהתם שאני דמיד בכניסתן לארץ נתחייבו בכל המצוות התלויות בארץ, וכדתנן בפ"ק דערלה, עת שבאו אבותינו לארץ מצאו נטוע פטור מערלה, נטעו אע"פ שלא כבשו חייב בערלה.

ואפשר היה לומר, דמאן דס"ל דתרומה בזה"ז דרבנן לאו משום דקדושה שניה בטלה, דבאמת קדושת עזרא לא בטלה, ומ"מ תרומה דרבנן, שהרי רש"י פירש בסוגיין דהטעם דבז שכבשו וז שחילקו נתחייבו בחלה ולא בתרומה, הוא משום שתלה הכתוב את המעשר במנין שנות השמיטה, דכתיב בשנה השלישית שנת המעשר, ושמיטות לא מנו אלא משכבשו וחילקו, ומאותו הטעם י"ל דגם בזה"ז חיוב תרומה אינו מן התורה אלא מדרבנן, ואפילו בימי עזרא לא היה חיוב מן התורה, שהרי רבי דריש במו"ק ב,ב, וזה דבר השמיטה שמוט, בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע, דהיינו יובל, ואחת שמיטת כספים, בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים, ובזה"ז שאין היובל נוהג, דאין כל יושביה עליה, אין שמיטת כספים נוהגת, (כך פירש רבינו תם בתוס' קידושין לת, ב ד"ה השמטת, ובגיטין לו,א ד"ה בזמן, ודלא כרש"י בגיטין שם דהנך ב' שמיטות תרוייהו בשביעית מיירי) וכיון שחיוב שביעית בזה"ז הוא מדרבנן ולא מן התורה, ה"נ חיוב תרומה בזה"ז הוא מדרבנן ולא מה"ת דהוקשו לשביעית.

תתכו. כגמ': אמר ר"ה בריה דרב יהושע אשכחתינהו לרבנן כבי רב דיתבי וקאמרי, אפי' למ"ד תרומה בזה"ז דרבנן, חלה דאורייתא, שהרי ז שכבשו וז שחילקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו בתרומה, ואמינא לחו אנא, אדרבא, אפי' למ"ד תרומה בזה"ז דאורייתא חלה דרבנן, דתניא בבואכם אל הארץ, אי בבואכם יכול משנכנסו לה שנים ושלושה מרגלים, ת"ל בבואכם כביאת כולכם אמרתי ולא כביאת מקצתכם, וכי אסקינהו עזרא לאו כולהו סליק.

12. ריטב"א על כתובות דף כה/א

בבואכם כביאת כולכם אמרתי ולא כביאת מקצתכם. כלומר וחיוב חלה נהי דלא תליא בכבוש הארץ שהרי נהגו בה בארץ קודם כבוש וחילוק שהיה רובה ביד ישראל, מ"מ בעינן שיהיו כל ישראל או רובם בארץ כמו שהיה בזמן כבוש וישיבה וכי אסקינהו עזרא לאו כולהו סלוק, הלכך אע"ג דחלה נהגה מן התורה בזמן כבוש וחילוק אינה נוהגת עכשיו מן התורה כיון שאין רוב ישראל עליה, ואפי' למ"ד דתרומה ומעשרות נוהגין בה מן התורה משום דקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא, וזה הכתוב הוא בחלה:

13. תוספות על גיטין דף לו/א

... והא דאמר בסוף ערכין (דף לב:): מנו יובלות לקדש שמיטין דמשמע דיובל לא נהג היינו למאי דס"ד התם מעיקרא דלא חזרו עשרת השבטים שגלו ולא היו בגלות בבל אלא ב' שבטים וכשעלו בבית שני לא היו כל יושביה עליה אבל במסקנא דאמרי' דירמיהו החזירן ויאשיהו מלך עליהן נמצאו דהיו שם מי"ב שבטים ואע"ג שלא עלו כולם חשיב כל יושביה ומיהו קשה דזיל קרי בי רב הוא דבעזרא מני לכל י"ב שבטים:

14. חדושי ר' חיים הלוי הלכות שמיטה ויובל פרק יב הלכה טז

והנראה לומר בזה, על פי מה שפסק הרמב"ם בפ"א מהל' תרומות הכ"ו ז"ל התרומה בזמן הזה ואפילו במקום שהחזיקו עולי בבל ואפילו בימי עזרא אינה מן התורה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בא"י בלבד ובזמן שכל ישראל שם שנאמר כי תבאו ביאת כולכם וכו' עכ"ל, והנה הרי באמת בתרומה לא כתיב כלל כי תבאו, וצ"ל דילפא מכי תבאו האמור בשמיטה ויובל, ומשום דתרומות ומעשרות תליין בשנות השמיטה, וכמבואר ברש"י כתובות דף כ"ה [ע"א] עיין שם, ולפי"ז נראה ודאי דשמיטה ויובל גם כן צריך ביאת כולכם לדעת הרמב"ם, כמו תרומה ומעשר, כיון דעלייהו הוא דכתיב הך קרא דכי תבאו דילפינן מיניה דצריך דוקא ביאת כולכם. והנה הך דינא דביאת כולכם לא דמי להך דינא דכל יושביה עליה דמבואר בהסוגיא דערכין דף ל"ב שהבאנו למעלה דתלי רק בשנת היובל עצמו בשעתו אם היו אז כל יושביה עליה אם לא, אבל לא כן הך דינא דביאת כולכם, עיקרו הוא על שעת ביאה וירושה, דאז הוא דצריך שיהא ביאת כולכם, והכי מבואר בכתובות דף כ"ה [ע"ב] דקאמר דלהכי חלה בזמן הזה דרבנן משום דכי אסקינהו עזרא לאו כולהו סלוק, ולא קאמר בפשיטות משום דעתה אין עליה כל ישראל, הרי להדיא דהעיקר תלוי רק בשעת ביאה וירושה, וכן מוכיח לשון הרמב"ם בפ"א מהל' תרומות שם שכתב ז"ל שנאמר כי תבאו ביאת כולכם כשהיו בירושה ראשונה וכמו שהם עתידים לחזור בירושה שלישיית לא כשהיו בירושה שניה שהיתה בימי עזרא שהיתה ביאת מקצתן ולפיכך לא חייבה אותן מן התורה עכ"ל, הרי מבואר בדבריו דתלוי רק בביאת כולכם של שעת ירושה. ונראה עוד מזה, דבאמת הך דינא דביאת כולכם הוא זה דין שחייל בעיקר הירושה והקידוש, דרק בירושה כי האי שיש בה ביאת כולם הוא דמתחייבים בתרומות ומעשרות ושמיטה ויובל, ובחסר ביאת כולם מיקרי עוד לא נגמר עצם הירושה והקידוש לענין חיובא דתרומות ומעשרות ושמיטות ויובלות, והוי זה חסרון בעצם הארץ דלית בה עוד חיובא דתרומות ומעשרות ושמיטות ויובלות. ונמצא דבירושה שניה דלא נהגו יובלות הוא מתרי טעמי, חדא משום דלא היו כל יושביה עליה, וזה הוי רק חסרון בנהיגת וקיום היובל, ועוד משום דלא היתה ביאת כולם, דזה הוי חסרון בעצם הארץ בעיקר דין ירושתה וקדושתה, דמיחסר בה עוד חיובא דיובלות. ולפי"ז נראה, דמשום הך דינא דביאת כולכם, כיון דהוי זאת חסרון בעיקר הירושה לענין שמיטות ויובלות, א"כ ממילא דבירושה שלישיית שיבאו אז כל ישראל ויהיה נשלם אז חיוב הארץ בתרומות ומעשרות ושמיטות ויובלות יהיה אז גם גמר הירושה לענין זה, וא"כ י"ל שזה הגמר יהיה צריך גם ב"ד כמו עצם ירושת הארץ.

15. קובץ שעורים ח"א - מסכת כתובות דף כה/א

(סח) דף כ"ה. עדות הבאה מכח חזקה כחזקה. [1] פירש"י העדות נקבל כאילו ראינוהו לאותה חזקה, ותימה מאי קמ"ל, פשיטא דסומכין על עדות כאילו ראינוהו, ושמא י"ל דקמ"ל דלא הוי כעד מפי עד, ועדיין אינו מיושב דבעד מפי עד אין הגריעותא בעד השני, דודאי מאמינין לו ששמע מהעד הראשון, אלא דאין סומכין על העד הראשון שהגיד מוץ לבי"ד, אבל בעד מכח חזקה כיון דנאמן ודאי יש לסמוך על החזקה כאילו ראינוהו:

16. תוספות על כתובות דף כה/ב

עדות הבאה מכח חזקה. [2] פי' שאנו יודעין שהוא כהן מחמת הקורא אחריו שמוחזק לן שהוא לוי:

17. רש"י מסכת כתובות דף כה עמוד ב ד"ה שקרא אחריו

שקרא אחריו לוי - ואי לאו כהן הוא אין לוי קורא אחריו דאמרינן במסכת גיטין (שם /דף נ"ט:)/ אם אין שם כהן נתפרדה חבילה [1] ומפרשינן דאין לוי קורא במקום שאין כהן [2] ויש מפרשים נתפרדה החבילה שבמקום שאין כהן אם רוצה ישראל לקרות לפני לוי קורא ודוקא דאין שם כהן אבל היכא דאיכא כהן לא נתפרדה החבילה ולא יקרא ישראל גדול לפני לוי והכא כהן אחר הוה התם הלכך אי לאו דהאי כהן הוה לא הוה לוי קרי אבתריה.

18. הגהות יעבץ מסכת כתובות דף כה עמוד ב

גמ' בחזקת שהוא כהן כו'. נ"ב מכולה שמעתא מוכח שלא היו קורין כינוי כהן ולוי לקרות גדולתו וכ"מ בשטרות כדמוכח שלהי בתרא:

19. שערם מצויינים בהלכה

ונראה לדקדק בדברי השו"ע שכתב, כהן שקרא ראשון מברך שנית, דמשמע הלשון דיעבד שכבר קראו אותו וקרא, ואח"כ ראו שאין לוי יקראו אותו עוד הפעם, אבל לכתחלה אם רואין שאין לוי שם אין לקרא הכהן ויברך ב' פעמים, ובשמ"ב (ח"א סי' כג סק"ז) הבאנו פלוגתא אחרונים אי נכון לעשות כן לכתחלה, וכתבנו דלענ"ד עכ"פ בר"ח אין כדאי לעשות כן שיקראו ב"פ ודאמרת להם וגו'.

שם ע"ב שקרא לפניו כהן. פרש"י ואי לא דהאי לוי הוא, לא היה קורא שני אלא שלישי, שנים כהנים היו קורין לפניו כו'. דברי רש"י נאמר לפי הס"ד במס' גיטין (נט:), ומה"ט כתבו התוס' הכא שקרא לפניו כהן פירוש פעם אחת, וע"י במהרש"א. וע"י בשו"ע (סי' קלה ס"ח) דאם אין לוי בכהכ"ס, כהן שקרא ראשון מברך שנית, וקורא במקום לוי.

20. עיין ADDENDUM יבמות צו

בענין: כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם
אגורה באהלך עולמים... כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר

ספר איזהו מקומן-בכורות לא

העץ יוסף (יצמות לו:) המבאר הא דאיתא התם שר' יוחנן הקפיד שלא אמרו הלכה בשמו, דכיון שלר"י לא היו בנים כדאיתא ידין גרמא דעשיראה ביר', ורצה שזה יהיה לזכרון עבורו, עי"ש, ולפ"ז הכא נמי רב ששת לא היו לו בנים, כדאיתא ביבמות סד: שרב ששת איעקר מפירקיה דרב הונא.

ספר יערות דבש - חלק ראשון - דרוש טז

ויש להבין מתחלה מביא קרא אגורה באהלך עולמים לראיה ששפתותיו דובבות, ואחר כך שאל מאי קרא, הא כבר מייתי ראייה מדברי דוד שביקש להיות דר בשתי עולמות באופן זה, וגם אם מביא ראייה מהך דובב שפתי ישנים, הוי ליה לגמרא להביא תיכף, ולא הך דאגורה באהלך וכו', הלא משם ילפינן העיקר:

אבל ודאי יש כאן שתי בחינות, דודאי תלמיד חכם שאמרו חידוש דבר הלכה ואומרים בבית המדרש תורתו בפיהם, ראוי שיהיו שפתותיו דובבות, אבל הוא השכר המגיע לו מהקב"ה ולא מבני אדם וקמי שמיא גליא ממי יצאו דברים כאלה, א"כ מה נפקא מינה אם אומרים בשמו אם לאו, הלא ה' יודע שממנו יצאו וממנו נבעו, והוא ישלם שכרו במושלם, ומאי נ"מ בהזכרת

שמו. וכמו כן יש להבין שאם שני תלמידי חכמים או יותר אמרו דבר אחד, וכי יהיה יתרון לאדם אחד על רעהו, כי באמת כולם שוים לטובה שיהיו שפתותיהם דובבות, כי הי מנייהו מפקת, והכל הולך אל מקום אחד. ובוזה יובן הפסוק [תהלים ס"א, ה] אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה, ודרשינן אחסה בסתר כנפיך, כדכתיב וז' עמו, שהיה עמו תמיד, לא זה שכינה ממנו, ולכך אמר אחסה בסתר כנפיך סלה. ויש להבין מה זה חיבור והמשך לזה שאמר אגורה באהלך עולמים. אבל הענין כך, אם אמר דבר הלכה שאין בו פקפוק וחשש מחלוקת, פשיטא שאין צריך הזכרת שמו, וממילא ה' יודע וקובע לו שכר, אבל בדבר שיש בו ערעור ומחלוקת ופנים לכאן ולכאן, ואם יהיה נאמר בשם גברא רבה, יוקבע הלכה כמותו, ואם לאו לאו, כמאמרם [פסחים קיב]. כשאתם אומרים דבר תלו באילן גדול, נמצא עיקר קביעות דברי תורה הוא מהזכרת שמו על הלכה, ולכך בעינן הזכרת שמו, ואז שפתותיו דובבות בקבר, כי על ידי כך נקבעת הלכה:

21. פני יהושע על כתובות דף כה/ב

בגמרא ורבי חייא מאי שנא בן ע"פ אביו דלא דקרוב הוא אח ע"פ אחיו נמי. משמע דפשיטא ליה לתלמודא דרבי חייא נמי מודה דעד אחד דעלמא מהני בתרומה ולא פליג אלא בקרוב. וכבר כתבתי דיש לתמוה בזה דמ"ש מכל התורה כולה דעד אחד נאמן באיסורין ולא שני לן בין קרוב לרחוק. ... והנראה לענ"ד ליישב ע"פ שיטת הרמב"ן ז"ל שכתבתי בסמוך בשם הרא"ה והריטב"א ז"ל דפלוגתא דרבי חייא ורבי בטעמא דהפה שאסר הוא הפה שהתיר וא"כ לפי"ז [1] מצינו למימר דפשיטא לן טובא דעד אחד קרוב לא מהני לא בתרומה ולא במעשר אי משום מעלה בעלמא דאע"ג דבשבויה אביה ואמה נאמנין היינו משום דבשבויה הקילו משא"כ הכא [2] אי משום דענין תרומה ומעשר מיקרי איסורא דאית ביה ממון שיש כאן גזל השבט לכהנים ולוים. ...

22. קובץ הערות - סימן סה

(ב) [3] ונראה מוכרח מזה דקרוב פסול לגבי איסורין, אלא דבכל האיסורין לא אפשר לאשכוחי כלל פסולא דקרוב, דלא מיקרי קרוב אלא אם הוא קרוב לבע"ד, ובאיסורין ליכא בע"ד כלל, שהדבר נוגע לכל ישראל בשוה, ומשו"ה נדה נאמנת על עצמה, דלענין האיסור איננה בע"ד יותר מכל ישראל, וא"כ לא היא קרובה. אבל אם דנין על האדם אם הוא כהן או אם הוא פסול, ע"ז שפיר הוי בע"ד, וע"כ קרוביו הם קרובין לבע"ד, ופסולין להעיד עליו. וכן בעדים הקרובין זל"ז, איכא פסולא דקרוב גם בכל האיסורין. ומ"מ שני אחין הן כע"א, ואף דהיכא דבעינן שני עדים כשרין, עדים הקרובין זל"ז פסולין לגמרי, ואפילו כע"א אינן, התם היינו טעמא, משום דנמצא אחד מהן קרוב, עדות כולן בטילה, אבל באיסורין ליכא להך דינא דנמצא אחד מהן קרוב, ומשו"ה הוי עד אחד:

23. שערי יושר שער ו פרק ט

קמו גרסינן במסכת כתובות פרק ב' (כה ב) בכרייתא הרי שבא ואמר בני זה וכהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי, אמר לו רבי חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה תאמינו להשיאו אשה ואם אי אתה מאמינו להשיאו אשה אל תאמינו להאכילו בתרומה, א"ל אני מאמינו להאכילו בתרומה שבידו להאכילו בתרומה, ואינו מאמינו להשיאו אשה שאין בידו להשיאו אשה עד כאן לשון הש"ס. ופירש בתוס' בזה הלשון נאמן להאכילו בתרומה פירוש אע"ג דליכא אלא הוא שהוא קרוב דקסבר רבי אין מעלים מתרומה ליוחסין, ואין נאמן להשיאו אשה, פירוש להצטרף עם אחר להשיאו אשה כיון שהוא קרוב, והשתא אתי שפיר הא דאמר רבי חייא אם אתה מאמינו יחידי להאכילו בתרומה אעפ"י שהוא קרוב האמינהו עם אחר להשיאו אשה. עד כאן לשונו הצריך לענינו. קמו והנה התמיה בזה לכל מעיין כיון דלענין תרומה סגיא בעד אחד, דהוי כעדות לאיסורים למה לא יתכשר גם קרוב או בעל דבר, וכן תמה בזה בספר פני יהושע על דברי תוס', וז"ל בד"ה נאמן להאכילו בתרומה וכו', והשתא אתי שפיר הא דאמר רבי חייא אם אתה מאמינו יחידי לתרומה אעפ"י שהוא קרוב, האמינהו ע"י צירוף להשיאו אשה, ויש לדקדק אכתי מאי אמר רבי חייא דילמא דוקא בתרומה דסגיא בעד אחד משו"ה מכשיר רבי אפילו בקרוב כמו בכל איסורים, דקיי"ל עד אחד נאמן באיסורים, לא שני לן קרוב לשאינו קרוב, משא"כ ביוחסין דבעינן שני עדים דהיינו עדות גמורה משו"ה לא מהימן אפילו ע"י צירוף, כמו בכל עדות דעלמא היכא דבעינן ב' עדים מיפסל בקרובים וצ"ע, עכ"ל. קמח [4] ונראה לענ"ד דיש לדון בענין זה עדות שבטלה מקצתה, היינו דכיון שמעיד עליו שכהן הוא, שענין זה כולל כל דין כהונה בין ליוחסין ובין לתרומה, ואם אי אפשר לקבל עדותו לענין יוחסין משום דקרוב הוא, בטלה עדותו גם לענין תרומה, אף שדין זה הוא כדין איסורים, כלומר אף דלא מצינו לענין איסורים גלוי בתורה שיהיו דין נמצא אחד קרוב ופסול לבטל עדות הכשרים, ומה דדרשינן משפט אחד הוא ג"כ רק בדיני ממונות ודבר שבערוה ונפשות, אבל ענין זה י"ל דידעינן ממה שגילתה תורה שאם מתערב בהגדת עדים איזה פסול שפסלה תורה, שלא נתנה תורה כח נאמנות להאמינם אף לדברים שמצד עצמם ראוי להאמינם, כמו כן יש ללמוד דאם נמצא בהגדת עדים שמעידים על ענין ממון וגם ענין איסורים, ונמצא פסול לענין דיני ממון, שנטל מהם גם כח הנאמנות גם לענין איסור, באופן שנוכל לומר שאם יעיד מי שפסול להעיד באיסורים עם עדות הכשרים שלא יתבטלו עדות הכשרים, משום דהאי דינא שייבטל הפסול עדות הכשרים הוא חדוש התורה, והיכא דלא גלי קרא לא נאמר מסברא, אכן אם מעיד העד גם לענין ממון או נפשות דשם גלי קרא לבטל כל עדותו, אז בטל גם העדות של איסורים.

24. תוספות על בבא בתרא דף קלד/ב

ליורשו פשיטא. דאנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס לא יהא נאמן אע"ג דלענין בכורה נאמן היינו משום שראוי ליורשו שהרי בידוע שהוא בנו אבל הכא דלא ידעינן אם הוא ראוי ליורשו או לא אינו נאמן:

25. ריטב"א על כתובות דף כה/ב

אבל הנכון מה שפירש רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל בשמועתינו ליישב כל מה שהקשינו, דסוגיין דהכא כשלא נודע לנו עד עכשו שהיה בנו וכדקתני בני זה וכהן הוא, ואילו רצה היה שותק מלומר שהוא בנו והיה אומר כהן הוא ומעלין אותו לתרומה, הלכך כשאומר בני זה וכהן הוא יש להאמינו כי הפה שאסר הוא

הפה שהתיר, ועל זה אמר רבי נאמן הוא לבדו להאמינו בתרומה ואינו נאמן ליוחסין אפ"ל כשיש אחר מן השוק להצטרף עמו, וא"ל רבי חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה לבדו למה אין אתה מאמינו ליוחסין בצירוף, וא"ל רבי אני מאמינו להאכילו בתרומה מפני שבידו להאכילו בתרומה ושיחלקו לו בגורן אילו לא אמר שהוא בנו, ואיני מאמינו ליוחסין לפי שאין בידו להשיאו אשה לבדו, **כלומר דלענין יוחסין כיון דבעינן שני עדים אלמא עדות גמורה בעינן ואין תורת עדות משום מגו**, וכדאמרינן בבבא בתרא (קנ"ט א') אטו משה ואהרן משום דלא מהימני אלא גזירת הכתוב, הלכך אף בצירוף אחר עמו אינו נאמן אע"ג דאיכא האי מגו דרחמנא פסליה, **אבל לענין תרומה שהאמינה בו תורה עד אחד אין זו מדין עדות ממש אלא מדין בירור וכשם שהאמינו בו מסיח לפי תומו הלכך שייך ביה מגו**, והשתא לא קשיא סוגיא דפרק עשרה יוחסין דהתם קודם לכן היו מוחזקים בו שהם בניו ואין לו מגו, וכדקתני זו היא האשה ואלו בניה, ואלו בני(הם) לא קתני דהא מקמי הכי יודעין שהן בניו, ולפיכך אינו נאמן עליהם וצריך להביא ראיה עליהם אחר שלא נולדו בכאן ולא הוחזקו בכשרות אצלנו, שאילו במי שנושא אשה כאן ואין עליה קול שהיא גרושה או חלוצה לית לן למיחש למידי:

26. שעורי ר' דוד מסכת כתובות דף כה עמוד ב

סימן צ"ה - בדין יכיר

תקנא) מ"ט אינו נאמן מדין יכיר להאכילו בתרומה

גמ' הרי שבא ואמר, בני זה וכהן הוא, נאמן להאכילו בתרומה, ואינו נאמן להשיאו אשה, דברי רבי, א"ל ר' חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה וכו'. וכתבו התוס' (ד"ה הרי שאמר) דמדנקט בני זה וכהן הוא משמע שאינו ידוע לנו אם הוא בנו, והוא בא להעיד שהוא בנו, ושהוא כהן - שאינו בן גרושה, דאי ידוע לנו שהוא בנו, הו"ל למינקט בני זה כהן, בלא וי"ו.

והנה בקצוה"ח (סי' רע"ז סק"ב) הביא מחלוקת בדין יכיר, האם מה שהאב נאמן על בנו מדין יכיר, הוי דוקא היכא דהוזק שהוא בנו, או אפ"י היכא דלא הוזק.

דעת הרמב"ם (פ"ב מהל' נחלות ה"ד) דאפ"י היכא דלא הוזק, נאמן מדין יכיר, שכתב דנאמן האב לומר זה בני ובכורי הוא, וכן דעת הרא"ש בב"ב פ' יש נוחלין (סי' ל"ט), וכ"כ בשו"ע שם (סי' רע"ז סי"ב).

אבל דעת הרשב"ם והתוס' בב"ב (דף קלד ב) דאין האב נאמן מדין יכיר לומר שהוא בכור אלא כשהוזק שהוא בנו, אבל אם לא הוזק שהוא בנו, אינו נאמן מתורת יכיר, [אלא מדין מיגו דאי בעי יהיב ליה נכסיה].

והקשה הקצוה"ח מהגמ' הכא, אמאי קאמר דנאמן להאכילו בתרומה רק מדין מיגו שבידו להאכילו תרומה, הרי לדעת הרמב"ם והרא"ש דנאמן מדין יכיר אפ"י כשאינו מוחזק שהוא בנו, ה"נ יהא נאמן מדין יכיר להאכילו תרומה, דכמו שנאמן לפוסלו לומר שהוא בן גרושה, כמו כן נאמן להכשירו לכהן.

וכמ"ש בנימו"י ביבמות פ' אלמנה לכ"ג (דף כג: בדפי הרי"ף) דהיכא דהאב טוען ברי שהולד אינו ממזר, והאם מכחישתו, י"א דהוא ספק ממזר, וי"א שהאב נאמן להכשירו, דכיון שהאמינו התורה לפוסלו, כ"ש שנאמן להכשירו דאית לאמו חזקה דכשרות, וסיים, דכתב הריטב"א שהוא טעמא דמסתבר ע"ש. **וא"כ אמאי הכא אין האב נאמן להאכילו בתרומה מדין יכיר, ואף בלא מיגו דבידו להאכילו תרומה.**

וכתב דמכאן מוכח כדעת הרשב"ם ותוס' דדוקא במוחזק שהוא בנו, נאמן האב בתורת יכיר, אבל באינו מוחזק שהוא בנו, אינו נאמן, ומשו"ה אינו נאמן להאכילו בתרומה רק משום דבידו להאכילו בתרומה.

וכתב דנראה דזהו באמת טעם ה"א שהביא הנימו"י, דהוי ספק ממזר, משום דבאינו מוחזק לבנו אין האב נאמן מדין יכיר.

אכן בתורי"ד כאן הגירסא היא, הרי שבא ואמר בני זה כהן הוא וכו', דמשמע דמיירי שהוזק שהוא בנו, וא"כ לפי"ז הדרא קושית הקצוה"ח לדוכתא, מ"ט אינו נאמן מדין יכיר, ואף בלא טעמא דבידו להאכילו תרומה. (ועי' ס"ק הבא)

27. תוספות מסכת כתובות דף כה עמוד ב

נאמן להאכילו בתרומה - הקשה ריב"ם דתנן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עט: ושם) מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים וכשחזר הביא עמו בניו ומתה אשתו צריך להביא ראיה על בניו ואינו נאמן להאכילם בתרומה ... [1] ותירץ דרבי תנא הוא ופליג [2] ור"ת אומר דהיא דקדושין אתיא כר' יהודה דאמר אין מעלין לכהונה ע"פ עד אחד וקדשי הגבול דהתם היינו לכל דבר קדושה כגון תרומה ונשיאות כפים ויוחסין והא דקאמר התם אבל ליוחסין לא היינו לקורבה כגון לסקול ולשרוף על ידו כדמסיק התם ר' יוחנן אמר אף ליוחסין ואזדא ר' יוחנן לטעמיה דאמר סוקלין על החזקות [א"נ הכא באשתו עמו דאין צריך להביא ראיה כדאמר התם].

28. חידושי הרמב"ן מסכת כתובות דף כה עמוד ב

הרי שבא ואמר בני זה וכהן הוא נאמן להאכילו בתרומה. ... [3] ולי נראה דהתם כגון דידעינן בסהדי דבריה הוא הלכך לא מהימן דקרוב הוא אצל בנו והכא במאי עסקינן דלא ידע לן דבריה הוא כדקתני בני זה וכהן הוא ומהימן מגו דאי בעי אמר כהן הוא סתם דמהימן דהא לא ידע לן דבריה הוא, הדין היא סברא דרבי, ורבי חייא סבירא ליה כיון דמודה הוא דבריה הוא לא מהימן ואפי' במגו דאי בעי אמר לאו בריה הוא דרחמנא פסליה כדאמרין בעלמא אטו משה ואהרן משום דלא מהימני אלא דרחמנא פסלינהו, ורבי סבר הכא דומיא דהפה שאסר הוא הפה שהתיר הוא, ור' חייא סבר לא דמי דאלו התם אי נמי שתקה כשרה לכהונה אבל הכא כיון דאלו שתיק לאו בחזקת כהן קאי לא מהימן דליכא גבי עדות מגו בכי האי גוונא.

29. תוספות מסכת כתובות דף כה עמוד ב

נאמן להאכילו בתרומה - פירוש אע"ג דליכא אלא הוא שהוא קרוב דקסבר רבי אין מעלין מתרומה ליוחסין ואין נאמן להשיאו אשה פירוש להצטרף עם אחר להשיאו אשה כיון שהוא קרוב והשתא אתי שפיר הא דאמר ר' חייא אם אתה מאמינו יחידי להאכילו בתרומה אע"פ שהוא קרוב האמינהו עם אחר להשיאו אשה אבל אין לפרש דאין נאמן יחידי להשיאו אשה דפשיטא דאינו נאמן ובהא לא הוה אמר רבי חייא האמינהו לישא דלא מישתמיט שום תנא למימר דעד אחד כשר ליוחסין ובהא נמי אין לפרש דנאמן עם אחר להאכילו בתרומה דאי הוה צריך שני עדים בתרומה א"כ הוה סבר דמעלין מתרומה ליוחסין ואם כן היכי מכשיר קרוב כיון דאינו נאמן להשיאו אשה

30. פני יהושע מסכת כתובות דף כה עמוד ב

בד"ה נאמן להאכילו בתרומה וכו' והשתא אתי שפיר הא דאמר ר' חייא אם אתה מאמינו יחידי לתרומה אע"פ שהוא קרוב האמינהו ע"י צירוף להשיאו אשה עכ"ל. ויש לדקדק אכתי מאי קאמר ר"ת דלמא דוקא בתרומה דסגי בעד אחד מש"ה מכשיר ר' אפילו בקרוב כמו בכל האיסורין דקי"ל עד אחד נאמן באיסורין לא שני לן בין קרוב לשאינו קרוב. משא"כ ביוחסין דבעינן שני עדים דהיינו עדות גמורה מש"ה לא מהני אפילו ע"י צירוף כמו בכל עדות דעלמא היכא דבעינן שני עדים מיפסל בקרובים וצ"ע. מיהו כל זה לשיטת התוס' אבל לפמ"ש לעיל (בדף כ"ד ע"א) בלשון התוס' בד"ה אבל אינו נאמן, דלשיטת רש"י דיוחסין דהכא היינו משום חשש ממזר ונתין ולא איירי מלהשיאו מיוחסת א"כ מיתוקמא מילתא דרבי ור"ח בפשיטות הכל בעד אחד לחוד כמו שהארכתי שם עיין עליו:

31. תוספות מסכת כתובות דף כה עמוד ב ד"ה שבידו להאכילו

שבידו להאכילו בתרומה - תימה איך נאמין אותו על תרומה בהאי מגו הא אין בידו להאכילו אחר מיתה וא"כ אין זה מגו כמו שמצינו ביש נוחלין (ב"ב קכז:): גבי בכור ובפרק בתרא דקדושין (דף עח:): דתניא יכיר יכירנו לאחרים מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם לומר זה בני בכור כו' למאי הלכתא אי לתת לו פי שנים אילו בעי למיתב ליה מתנה מי לא יהיב ליה לא צריכא בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס אלמא אי לאו קרא לא הוה נאמן לפי שאין בידו וי"ל דלא דמי דהכא כיון דנאמן להאכילו בחייו משום דבידו סברא הוא דנאמן אפילו לאחר מיתה.

32. קובץ שעורים ח"א - מסכת כתובות דף כה/א

(סט) תוד"ה שבידו להאכילו בתרומה וכו' וא"כ אין זה מיגו, לכאורה משמע כונתם דמה"ט אין זה מיגו כלל דמיגו לחצי טענה לא אמרינן וכן לענין יכיר כיון דלענין נכסים שנפלו כשהוא גוסס אין בידו אינו נאמן כלל אפילו לענין מה שיש לו עכשיו, אבל מתירוצם כיון דנאמן להאכילו בחייו וכו', מוכח דלענין מה שבידו ודאי נאמן, ואפשר דס"ל דמהני מיגו לחצי טענה, עוד י"ל דעפילו נימא במיגו דלא מהני לחצי טענה, מ"מ בידו עדיף ממייגו:

33. תוספות על כתובות דף כו/א

מבית הספר. נקט שלא לומר שהוא עבד כדאמר בסוף פירקין (לקמן דף כה.):

34. ריטב"א על כתובות דף כו/א

והעלהו רבי לכהונה. פירוש להאכילו בתרומה דרבנן כדאיתא בפרק הגוזל (ב"ק קי"ד ב'), וכדכתיבנא לעיל (כ"ד ב'):

1. ספר נפש הרב

פרשת אמור: א [כא,ח] וקדשתו. איי בגטין (נט): אמר אביי נקטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה. ופירש רש"י בפירושו האי, שאיבד הלוי את כבודו... ואינו קורא כלל. וצ"ה, איזה איסור יש בדבר לקרוא ללוי תחילה. ושמעתי בזה מרבנו, דכל זה נכלל בדין הפסוק וקדשתו, לכבד את הכהנים, וגם – שלא לכבד את הלויים בשוה לכבוד הכהנים, דע"י כן יש טשטוש הגבולין בנוגע ליוחסי האומה הישראלית. וכן מצינו בגמ' שיש איסור בקורא לחברו ממזר, ובקורא לחברו עבד (קדושין דף ע). ונראה דאף זה נכלל בקרא דוקדשתו – לשמור על ענין הייחוס באומה הישראלית, ושלא לטשטשו. וכן נראה לומר, על דרך זה, דענין הבחנה בגיורת, לידע את מצב הולד על נכון אם הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, או שהורתו ולידתו בקדושה, דאורייתא הוא, וגייכ נלמד מהך קרא דוקדשתו. ועוד הוסיף רבנו ואמר, שיש כל כך הרבה יהודים באמריקא שאינם יודעים אם הם כהנים או לויים או סתם ישראלים, ומכח הך קרא דוקדשתו י"ל דיש עלינו חובה לקיים את ענין הייחוסין ד"עמא תליתאה" של כלל ישראל, עגמי שבת (פ.ח.), ואשר על כן הנהיג בשיבת רמב"ם (בבאסטון) שכל התלמידים יכתבו על גליונות הבחינות ועל עבודת הבית שלהם פלוני הכהן שכטר, או פלוני הלוי שכטר, אע"פ שמתבאר להדיא מתוך המשנה במס' בי"ב (קעב.) שאין זה חלק מעצם השם, שהרי רק במקום שיש שני יוסף בן שמעון באותה העיר הצריכו התנאים שיכתבו כן לסימן לידע על איזה מהם השטר מתכוון, מכל מקום כאן באמריקא מן הנכון להנהיג כן לשם קיום הייחוסין. [ועיי עוד מזה בסי' ארץ הצבי סוף סי' ט"ז.]

2. תורה תמימה על במדבר פרק ו פסוק כג

כה תברכו. זר הנושא את כפיו עובר בעשה, דכתיב כה תברכו, אתם ולא זרים, ולא הבא מכלל עשה - עשה <קלא> [כתובות כ"ד ב' ברש"י]:

<קלא> ענין זר הנושא את כפיו הוא כשעולה לדוכן לברך את ישראל בברכת כהנים, ונראה דלכן נקרא ע"פ רוב ענין ברכת כהנים בשם נשיאות כפים להבדיל מסתם ברכות בכלל אשר בודאי א"א להגביל רק לכהנים, יען כי הלא לכל איש מותר לברך איש את רעהו, ואפילו זרים, ורק בזה מצויינת ברכת כהנים שהיא בנשיאת כפים, כפי שיבא בדרשה בסמוך:

ויש להעיר על מה סמכו העולם לברך איש את אחיו בנשיאות כפים על ראש המתברך, כמו שנוהגין בברכות חתנים וכדומה, אחרי כי כמבואר הוי סדר ברכה זו מיוחדת רק לכהנים, ולזרים יש בזה איסור עשה, ודוחק לומר כי לכהנים מסורה רק בנוסח הברכה שמבואר בפרשה יברכך וגו', יען כי כפי שמתבאר מסוגיא דמנחות י"ח א' הוי ענין נשיאות כפים עבודה כשאר עבודות שבמקדש:

ואני שמעתי מאיש אמונים שהגר"א מווילנא ברך את הג"מ רי"ח לנדא מו"ץ דווילנא בשעת חופתו והניח ידו אחת על ראש הגרי"ח בשעת הברכה, ושאלוהו על ככה, והשיב, כי לא מצינו ברכה בשתי ידיים רק לכהנים במקדש, וזולת זה לא ראיתי ולא שמעתי מי שיעיר בזה, והיא הערה נפלאה, ודוחק לומר דכל עיקר מצות נשיאות כפים היא רק בצבור בעשרה משום דבר שבקדושה, דזה הוי רק אסמכתא, כמש"כ הר"ן פ"ג דמגילה:

וגם נ"ל דאפילו לכהן לא הורשה לברך ברכה פרטית בנש"כ שלא בזמן ומקום הנקבע לזה. וראיה נ"ל ממ"ש במגילה כ"ז ב' שאלו לר"א בן שמוע במה הארכת ימים א"ל מעולם לא נשאתי כפי בלא ברכה, ואם כפשוטו קשה מאי רבותיה, אלא הכונה שלא נשא כפיו לברכה בעלמא שלא בשעת מצוה וחיוב ברכה, ודו"ק. :

והנה בשבת קי"ח ב', א"ר יוסי, מעולם לא עברתי על דברי חבירי, יודע אני בעצמי שאיני כהן, ואם אומרים לי חבירי עלה לדוכן אני עולה, וכתבו התוס' וז"ל, לא ידע ר"י מה איסור יש בזר העולה לדוכן אם לא משום ברכה לבטלה, דלכהנים אמרה תורה לברך את ישראל, עכ"ל. ועל הדברים המעטים האלה רעשה הספרות בכמה מחבורי ראשונים ואחרונים ליישב דבריהם מדרשה שלפנינו, דנשיאות כפים בזר הוי איסור עשה, וגם דברי ר' יוסי בעצמו תמוה מאד, כי איך לא חשש הוא לאיסור נשיאות כפים בזר, ובכל הדברים הנאמרים בזה לא מצאתי קורת רוח:

ולא אמנע מלהעיר דבר חדש ונפלא מה שמצאתי בהקדמת ס' רבינו ירוחם שהביא מאמר זה דר' יוסי ובמקום שכתוב לפנינו יודע אני בעצמי שאיני כהן כתוב שם יודע אני בעצמי שאיני כדאי, ולפי"ז יהיה הכונה אם יאמרו לי חבירי עלה לדוכן, לא לדוכן של כהנים בנשיאות כפים אלא למקום ששם דורשין גדולי החכמים לפני הצבור, והוא מקום גבוה ובולט כעין איצטבא, וכמ"ש בב"ב כ"א א' מותבינן ריש דוכנא, וכ"כ בערוך דבלשון ישמעאל קורין לאיצטבא דוכן, ומזה הלשון במגילה ג' א' ובכ"מ ולוים בדוכנם, וא"כ אין כל ענין נשיאות כפים במאמר זה של ר' יוסי, כי נשתבשה הגירסא שבגמ', ובמקום כדאי כתוב כהן: